

тів, розвиток програм дистанційної освіти та відкритих онлайн курсів, перехід від реальної до віртуальної мобільності.

В результаті виконання даної роботи, можна зробити такі висновки. Світова пандемія та економічна криза визначають необхідність врахування динамічності процесів поряд із діджиталізацією освітніх процесів, підтримки якості методичного забезпечення та науково-дослідної роботи. Потребує більшого залучення керівництва не тільки освітніх закладів а відповідних підрозділів міністерств до вдосконалення освітніх процесів навчання студентів у цифровому форматі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Червінська, Т. Г.; Петленко, Ю. В. Проблеми та виклики дистанційного навчання у вищій освіті України під час пандемії Covid-19. *Актуальні проблеми філософії та соціології*, 2020, 27: 123-129.
2. Жуковська В.М. Цифрові технології в управлінні персоналом: сутність, тенденції, розвиток *Вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. Вип. 27. С.13-17.
3. Кухаренко В.М., Бондаренко В.В. Екстрене дистанційне навчання в Україні: *Монографія*. Харків.: Вид-во КП «Міська друкарня». 2020. 409 с.

УДК 331.55

Смалійчук Г.В.

доцент, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Лучковська А.В.

магістр, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ОСВІТНЯ ІНТЕГРАЦІЯ МІГРАНТІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН

Подібно до інших міжнародних явищ, на міграцію впливають світові геополітичні події, які можуть визначати «поворотні моменти» в управлінні міграцією. Саме тому міграція у всіх її формах, проблемах й перевагах та її вплив на різні сфери життя суспільства завжди була важливою проблемою усіх без виключення країн світу. Проте світова міграційна ситуація 2022 року у зв'язку з вторгненням російської федерації в Україну, є для новим та складним викликом.

Зростання абсолютної чисельності мігрантів з України, диверсифікація їхнього соціально-економічного статусу зумовлюють соціокультурну, етнічну та релігійну різноманітність у приймаючих суспільствах. Наразі особливої важливості набуває питання впливів міграції на соціальну згуртованість у країнах-реципієнтах, а також проблема інтеграції іммігрантів у останні.

Необхідним заходом у сфері інтеграції мігрантів є активізація діяльності транснаціональних, національних та місцевих органів влади за участі та підтримки неурядових організацій та експертів з інтеграції та включення мігрантів й біженців у всі соціально-економічні процеси з метою вирішення проблем, пов'язаних з інклюзією мігрантів у нове середовище.

Політика інтеграції будь-якої країни спрямована на забезпечення приймаючої країни дієвими інструментами для підтримки інтеграції мігрантів та підтримки соціальної згуртованості [1, С.39-41]. Водночас відсутність такої політики може створювати передумови для дискримінації та маргіналізації мігрантів. Інтеграція мігрантів може бути частиною політики міграції або ж існувати як окрема політика інтеграції (інклюзії) й набувати форм асиміляції та мультикультуралізму відповідно до цінностей та визначених цілей країни-реципієнта мігрантів.

Інтеграція створює інклюзивні у соціальному та культурному контекстах суспільства. Ефективна інтеграція має включати не лише інститути та механізми, що сприяють забезпеченню охорони здоров'я та надання державних послуг спільнотам із мовною різноманітністю, але й системи початкової, середньої освіти та освіти для мігрантів.

Адже освіта є потужним інструментом інтеграції мігрантів та біженців на усіх етапах інтеграційного процесу. Заходи, які гарантують доступ до освіти для дітей мігрантів, передбачають розширення прав та можливостей щодо захисту дітей-мігрантів за допомогою обов'язкової освіти, необхідність забезпечення ефективних освітніх програм для мігрантів, а також відповідної інфраструктури та навчальних ресурсів [2].

Діти шкільного віку складають велику частину українських біженців, що вказує на серйозне навантаження для шкільної системи у країнах прийняття мігрантів. У процесі адаптації дітей-мігрантів у системі освіти країни прибуття та раптового включення великої чисельності таких дітей, країни-реципієнти стикаються із низкою проблем, зокрема:

- перевантаження можливостей шкільної системи на інституційному рівні та дисбаланс у співвідношенні вчителів та учнів;

- труднощі для дітей у питаннях адаптації до нового закладу освіти;
- подолання психологічних травм;
- подолання мовного бар'єру;
- подолання відмінностей у навчальних програмах;
- недостатня підготовленість педагогів щодо інтеграції мігрантів у закладах освіти країни прибуття.

З метою вирішення вище зазначених проблем наразі розглядаються різні підходи, серед яких можливо виділити такі як: створення спеціальних класів для мігрантів для поступового переходу до класів із учнями-представниками країни перебування, а також підготовка й залучення україномовного педагогічного персоналу.

Крім того, потребує уваги окрема категорія мігрантів — студенти, вища освіта яких також була перервана. Оскільки новоприбулі студенти мають різний досвід та різні освітні потреби, ефективна інтеграція студентів вимагає індивідуального підходу і застосування так званих колективних стратегій, які визначають усіх студентів як єдину групу [3].

Важливим аспектом у сфері ефективної освітньої інтеграції є професійний розвиток вчителів, менторів, керівників закладів освіти та інших працівників сфери освіти як основи надання учням-мігрантам високоякісної освіти на рівних умовах.

Освітня діяльність в мультикультурному середовищі, допомога учням та студентам, які перервали навчання, розпізнавання та подолання травматичного досвіду, пошук способів спілкування з батьками та етнічними спільнотами мігрантів — це елементи, які мають передбачати наявність стратегій професійного розвитку педагогів, які працюють з дітьми-мігрантами.

Іншим важливим аспектом є необхідність усвідомлення та розпізнавання попереднього досвіду навчання студентів та учнів, що прибули як мігранти, у формальному та неформальному контекстах. Вивчення сильних сторін та проблем учнів та студентів у структурованому вигляді та подальше розроблення педагогічних стратегій може суттєво підвищити ефективність заходів освітньої інтеграції.

Заслуговує на увагу досвід Швеції, яка з 2016 року використовує підхід з так званою базовою картографією біографії учнів (студентів)-мігрантів, що включає: 1) збирання базової інформації про навчання, навички та життєвий досвід; 2) оцінювання грамотності; в) оцінювання наявного рівня знань залежно від віку щодо навчальних дисциплін [3].

Ще одним важливим аспектом розроблення моделей навчання, педагогічних практик та ефективних заходів підтримки вимушених мігрантів є неупереджений підхід та активне використання рідної мови дітей-мігрантів. Експерти усього світу є послідовними у своїй позиції, що подальший розвиток рідної мови не уповільнює і не шкодить успішному розвитку другої мови [3]. Для новоприбулих учнів, які ще не володіють мовою країни прибуття у достатній мірі, їхня рідна мова може використовуватися як засіб навчання.

А це, у свою чергу, вимагає наявності двомовного педагогічного персоналу — так званих педагогів мовної підтримки — з метою початкової підтримки навчання учнів та студентів за допомогою використання їхньої рідної мови (або будь-якої іншої мови, з якою учень (студент) почувається комфортно). Педагоги мовної підтримки працюють разом із звичайними педагогами до моменту покращення мовних навичок учнів та зменшення потреби у мовній підтримці [2].

Але важливо зазначити, що педагоги мовної підтримки та їхня діяльність має бути лише тимчасовим заходом інтеграції, призначеним для допомоги учням та студентам в опануванні дисциплін протягом перехідного періоду (від одного до двох років) і щотижня така допомога має обмежуватися тривалістю від однієї до двох годин.

Отже, основними рекомендаціями щодо ефективної інтеграції новоприбулих учнів та студентів у зв'язку із вимушеною міграцією, є:

- інклюзивність, що поєднує загальний фізичний простір та заходи підтримки, адаптовані до індивідуальних потреб учнів і студентів і є основою будь-якої організаційної моделі;
- попереднє оцінювання рівня освіти та життєвого досвіду новоприбулих студентів та учнів мігрантів;
- обов'язковий професійний розвиток педагогічного персоналу та керівників у сфері полікультурної освіти, міграції та опанування ними іноземних мов;
- визнання, розвиток та ефективне використання рідної мови новоприбулих мігрантів (наприклад, за допомогою залучення до інтеграції педагогів мовної підтримки);
- визнання батьків як важливих партнерів закладів освіти у сприянні навчанню та благополуччю новоприбулих дітей-мігрантів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Українське суспільство: міграційний вимір: нац. доповідь/Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. К., 2018. С. 39-41. URL: https://www.idss.org.ua/arhiv/Ukraine_migration.pdf
2. Integration of Ukrainian refugees: The road ahead. International centre for Migration Policy Development. 2022. URL: <https://www.icmpd.org/blog/2022/integration-of-ukrainian-refugees-the-road-ahead>
3. Model framework for an intercultural integration strategy at the national level. Intercultural integration strategies: managing diversity as an opportunity. Council of Europe. 2021. URL: <https://rm.coe.int/prems-093421-gbr-2555-intercultural-integration-strategies-cdadi-web-a/1680a476bd>

УДК 314.74

Столяр А.О.
здобувач вищої освіти,
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Панченко І.В.
к.е.н., доцент, Донецький національний університет
імені Василя Стуса

АНАЛІЗ МІЖНАРОДНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ЇХ ВПЛИВУ НА НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Міграційні процеси в їх міжнародному та внутрішньодержавному аспектах завжди були об'єктом уваги науковців та практиків, що досліджують проблеми формування та нагромадження трудового потенціалу на різних рівнях. Як відомо, міграція спричиняє вагомий зовнішній соціальний та економічний вплив на населення кожної країни з відкритою економікою. Водночас, внутрішній міграційний рух населення формує галузеву, регіональну та демографічну структуру людського потенціалу та економіки країни в цілому. Ці питання широко досліджені в працях провідних вітчизняних та зарубіжних науковців, проте сучасні економіко-політичні виклики, з якими зіткнулась наша країна останнім часом, обумовлюють актуальність подальшого дослідження проблем міграції населення та її впливу на економіку та людський потенціал України.

Метою дослідження є аналіз причин, чинників, проблем міжнародної та внутрішньої міграції, а також вивчення впливу цих процесів на якісні характеристики і структуру населення України.